

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 121g/2024

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 264¹ alin. (3) din Codul penal
*(refuzul, împotrivirea sau eschivarea conducătorului
mijlocului de transport de la testarea stării de ebrietate)*

CHIȘINĂU

27 iunie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 29 mai 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 27 iunie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 264¹ alineatul (3) din Codul penal, ridicată de dl avocat Andrei Coadă, în interesele dlui Valeri Zebeli, parte în dosarul nr. 1-22129747-05-1r-18032024, pendinte la Curtea de Apel Cahul.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători format din dna Galina Vavrin, dna Natalia Bondarenco și dl Ion Dănăilă de la Curtea de Apel Cahul, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin sentința din 7 februarie 2024 a Judecătoriei Cahul, sediul Taraclia, dl Valeri Zebeli a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate, prevăzută de articolul 264¹ alin. (3) din Codul penal. Avocatul inculpatului a formulat un recurs la Curtea de Apel Cahul.

4. În procesul de examinare a cauzei în recurs, dl avocat Andrei Coadă a ridicat, în interesele dlui Valeri Zebeli, excepția de neconstituționalitate a articolului 264¹ alineatul (3) din Codul penal.

5. Printr-o încheiere din 24 mai 2024, Curtea de Apel Cahul a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

7. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 264¹

Conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe

„ [...]”

(3) Refuzul, împotrivirea sau eschivarea conducătorului mijlocului de transport de la testarea alcoolscoptică și/sau testarea antidrog, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical

se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, în ambele cazuri cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul sesizării menționează că textul „refuzul, împotrivirea sau eschivarea” din articolul 264¹ alineatul (3) din Codul penal incriminează acțiuni și inacțiuni care conduc la aplicarea unei sancțiuni penale, însă legislatorul a omis să le definească în mod clar pentru a preveni aplicarea arbitrară a acestora.

9. De asemenea, autorul sesizării notează că sancțiunile stabilite de acest articol se aplică automat, contrar principiului individualizării sancțiunilor. Autorul consideră că aplicarea automată a sancțiunii muncii neremunerate în folosul comunității ar putea fi justificată doar în cazurile în care fapta a fost comisă cu intenție. Totodată, anularea dreptului de a conduce mijloace de transport nu ar fi proporțională în cazurile în care conducătorul mijlocului de transport a refuzat testarea alcoolscoptică din motive care nu depind de acesta.

10. În fine, autorul menționează că instanța de fond nu a indicat în sentință care acțiune sau inacțiune prevăzută de norma contestată a fost comisă de inculpat. În opinia sa, prevederile contestate contravin articolelor 4, 16, 20, 26, 36, 43, 44, 49, 50 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Curtea notează că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 264¹ alin. (3) din Codul penal. Curtea observă că prevederile contestate au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva unor critici diferite (a se vedea HCC nr. 18 din 18 iulie 2016; DCC nr. 25 din 25 februarie 2019).

15. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care persoana a fost găsită vinovată de conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate. Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

16. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 48 din 27 aprilie 2023, § 18).

17. Deși indică articolele 4, 16, 20, 26, 36, 43, 44, 49, 50 și 54 din Constituție, Curtea observă că, în argumentele sale, autorul excepției a prezentat critici de neconstituționalitate prin raportare la articolele 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 20 (*accesul liber la justiție*), 22 (*neretroactivitatea legii*) și 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*) din Constituție.

18. Cu privire la articolele 1 alin. (3) și 23 din Constituție, Curtea reamintește că acestea nu pot fi invocate de sine stătător. Pentru a fi incidente, autorul trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței, Curtea poate aplica prevederile acestor articole (a se vedea DCC nr. 90 din 25 iulie 2023, § 19).

19. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, autorul sesizării pune în discuție pretinsa imposibilitate a individualizării pedepsei anulării dreptului de a conduce mijloace de transport, pedeapsă aplicabilă în baza articolului 264¹ alin. (3) din Codul penal. Acest articol stabilește răspunderea penală pentru refuzul, împotrivirea sau eschivarea conducătorului mijlocului de transport de la testarea alcoolsopică și/sau testarea antidrog, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical.

20. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că articolul 20 din Constituție devine incident atunci când este afectat principiul individualizării sancțiunii (a se vedea HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 40; DCC nr. 123 din 3 august 2021, § 24).

21. În contextul problemei abordate de către autorul sesizării referitoare la individualizarea pedepsei, Curtea reține că incriminarea faptelor și stabilirea pedepsei pentru ele reprezintă prerogativa Parlamentului (articolul 72 alin. (3) lit. n) din Constituție), care, în funcție de politica penală a statului, poate stabili limitele pedepselor, însă respectând principiile constituționale,

inclusiv proporționalitatea dintre circumstanțele faptei, caracterul și gradul de prejudiciabilitate (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 54 din 2 iunie 2020, § 28). Mai mult, Curtea reține că pedeapsa penală stabilită de articolul 264¹ alin. (3) din Codul penal este o sancțiune a încălcării unei obligații legale pe care o are orice conducător de vehicul, adică „să se supună, la solicitarea agentului de circulație, procedurii de testare a aerului expirat și examenului medical de recoltare a probelor biologice în vederea constatării alcoolemiei ori consumului de droguri și de alte substanțe psihotrope sau de medicamente cu efecte similare” (a se vedea articolul 33 alin. (3) din Legea nr. 131 din 7 iunie 2007 privind siguranța traficului rutier).

22. Curtea nu reține argumentele care pretind că pedeapsa anulării dreptului de a conduce mijloace de transport din articolul 264¹ alin. (3) din Codul penal ar fi una disproporționată și alte mecanisme de individualizare a pedepsei ar lipsi.

23. Curtea observă că articolul 264¹ alin. (3) din Codul penal prevede pedeapsa principală și pedeapsa complementară obligatorie. Prevederea contestată „anularea dreptului de a conduce mijloacele de transport” este o pedeapsă complementară obligatorie. În jurisprudența sa, Curtea a notat că prin natura juridică și prin esența sa această pedeapsă complementară nu reclamă stabilirea unor limite minime și maxime (a se vedea DCC nr. 94 din 4 august 2020, § 30).

24. Cu referire la caracterul pedepsei complementare obligatorii „anularea dreptului de a conduce mijloace de transport” din articolul 264¹ alin. (3) din Codul penal, Curtea reține că aceasta nu poate fi aplicată de sine stătător și urmează a fi aplicată doar împreună cu cea principală. Astfel, instanța de judecată nu poate aplica pedeapsa complementară obligatorie fără pedeapsa principală sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, judecătorul având posibilitatea să stabilească un anumit număr de ore între limitele minimă și maximă prestabilite de legislator. Pedeapsa principală, în acest caz, „muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore”, permite individualizarea pedepsei, oferindu-i judecătorului instrumentele care să-i permită alegerea și determinarea unei pedepse concrete, în raport cu particularitățile faptei și cu persoana care a comis o infracțiune (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 10 din 10 mai 2016, § 52; DCC nr. 94 din 4 august 2020, § 31). Prin urmare, Curtea notează că principiul individualizării pedepsei nu este afectat, iar articolul 20 din Constituție nu este incident în această cauză.

25. Curtea nu reține criticile referitoare la neclaritatea și incertitudinea textului „refuzul, împotrivirea sau eschivarea” din articolul 264¹ alineatul (3) din Codul penal și menționează următoarele.

26. Din perspectiva articolului 22 coroborat cu articolele 1 alin. (3) și 23 din Constituție, Curtea amintește că aceste prevederi nu-i impun legislatorului obligația definirii tuturor termenilor folosiți în cuprinsul normelor de drept penal substanțial (a se vedea DCC nr. 194 din 21 decembrie 2023, § 21). Rolul decizional conferit instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (a se vedea DCC nr. 89 din 25 iulie 2023, § 23; DCC nr. 194 din 21 decembrie 2023, § 23).

22. Așadar, Curtea reține că textul „refuzul, împotrivirea sau eschivarea” din articolul 264¹ alineatul (3) din Codul penal conține suficiente repere obiective pentru a fi considerat clar și previzibil în definirea pedepsei, iar destinatarul legii poate stabili sensul prevederii contestate prin aplicarea

simplă a regulilor de interpretare lingvistică, pornind de la sensul uzual al cuvintelor criticate.

23. De asemenea, Curtea observă că autorul pune în discuție și unele aspecte referitoare la interpretarea și aplicarea legii, chestiuni care nu țin de competența Curții Constituționale (a se vedea § 10 *supra*). Instanțele de judecată urmează să stabilească în fiecare caz particular, în funcție de circumstanțele concrete, care acțiuni sau inacțiuni ale persoanei pot fi încadrate în limitele prevăzute la articolul 264¹ alineatul (3) din Codul penal.

24. Având în vedere cele menționate, Curtea constată că dispozițiile contestate nu afectează articolul 22 în coroborare cu articolele 1 alin. (3) și 23 alin. (2) din Constituție.

25. Prin urmare, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 264¹ alineatul (3) din Codul penal, ridicată de dl avocat Andrei Coadă, în interesele dlui Valeri Zebeli, parte în dosarul nr. 1-22129747-05-1r-18032024, pendinte la Curtea de Apel Cahul.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 27 iunie 2024

DCC nr. 76

Dosarul nr. 121g/2024